

Det er Fest i Norge idag!

Taler
Fridtjof Nansen

Dato
17 mai 1900

Sted
Kristiania

1 Norske Kvinder og Mænd!

Hvis en Fremmed stod her i dette Øieblik og saa Eder, behøvede han ikke at lægge Mærke til alle disse vajende Faner og rødmen-
5 der Flag for at forstaa, at her er Fest i Norge idag. Han vilde se det af de Tusener tindrende Øjne, smilende Munde og blussende Kinder, han vilde høre det i de Tusende jublende Stemmer. Det er Fest i Norge idag!

Og hvorfor? Jo, fordi 17.-Mai Dagen er Frihedens, Selvstændighedens Dag, et
10 Minde om dem, der for 86 Aar siden frelst Selvstændigheden, der steg som en hvid Due fra Eidsvold for siden som en Ørn at brede sine mægtige Vinger over det norske Folk.

Vi hædre idag dette Værk, der for 86 Aar siden skabte Norge i det nittende
15 Aarhundrede. Derfor gaar vore Tanker nu med taknemmelig Ærbødighed til den gamle bygning paa Eidsvold.

Men denne Dag er mere end Mindets, for idag holder norsk
Fædrelandskjærlighed Fest. Derfor er Festen dobbelt.

20 Ti hvad er Fædrelandskjærligheden? Jo, den er først, hvad Fædrelandet er for os, dernæst, hvad vi er for Fædrelandet. Derfor er 17. Mai en dobbelt Glædesdag. Den er Mors Fødselsdag. Men den er ogsaa en Regnskabets Dag, som spørger os: Hvad har vi gjort? Hvordan har vi opfyldt vore Pligter mod
25 hende?

Vistnok er der dem, som siger, at Fædrelandskjærligheden er gammeldags, og at Verdenskjærligheden er det største; men vi

hører ikke til dem. For så rummer Fædrelandskjærligheden alt det skønneste i Livet. Den er Kjærligheden, som binder os til Slægten, til Hjemmet, til Gaarden, til Bygden, til Landet! Den er den Luft, vi har aandet i fra den Stund af, vi kom til Verden. Men den er dog først og fremst Kjærligheden til Landet. Vi ved det
35 best vi, som efter langt Fravær kom sejlene langvejs fra og har seet det stige furet, vejrbidt op af Havet og sammen med Landet steg Følelsen i os slig, at Ord ikke kan udtrykke det. Og har du staaet oppe paa Fjeldet og seet de blaanende Tinder løfte sig, da maa du have følt med Vinje, at det er et Syn som

40

gjer deg tangetung og atter fjaag
med Barndomsminne er den Tala blandad,
det strøymmer paa deg, so du knapt kan anda.

45

Og har du færdedes i de store, dybe, vedmodige Skoge eller ude i Havet mellem Skjærene, hvor Sjøfuglen svømmer, badende sig i Skumsprøjtet, da har du følt, at dette er dit Land, kjendt og kjært og sammenvokset med dit inderste Væsen.

50

Men Fædrelandskjærligheden er ogsaa Kjærligheden til Folket, til det Folk, fra hvem en Leif Eriksson udgik, som har kjæmpet under Harald Haardraade ved Stanford Bro, og som lig en Ørn har sejlet over Havet til Island og Grønland. Den er Kjærligheden til de Mænd, der for 86 Aar siden paa Eidsvold reddede vor Selvstændighed, da alt var imod os. Den er Kjærligheden til det Folk, som kjæmper idag, som slaas for at rive hver til sig, men som dog er et Folk. Den
55 rummer ondt og godt, ilcke bare lyse, men ogsaa tunge Minder. Den er og bliver Kjærligheden til Hjemmet.

Et Hjem er der, hvor alle dine Tanker
kan lege fritt som Barn paa Moders Fang.

60

Men foruden Fædrelandets Forhold til os rummer den ogsaa vort Forhold til Fædrelandet, til vor Mor:

«Du gamle Mor, du sliter arm
65 so Sveitten er som Blod».

Ja, hun er nok gammel, vejrbidt og slidt, bun har slidt for os og givet os Tonen til at blive Mænd, men - hvad har vi slidt for hende? Har mange af os slidt mere

70 end for os selv? Og saa et Skippertag nu og da! Og en Festrus hver 17. Mai!

Den Fædrelandskjærligheden er ikke bare et festligt Smykke, der kan tages frem som gammelt Arvesølv nu og da og pudses op. Den skulde være Blodomløbet i vor Gjerning, det, som fører Kraften tilbage did, hvor den kom fra. Vi har
75 kanske Fædrelands-kjærlighed vil Nordmænd, vi har Begejstring, men kanske er den mere af Øjeblikkets, end godt er! Udlændingerne synes, vi har Begejstring. I alle Fald mindes jeg én Udlænding, en kjendt Mand, som var her Høsten 1896, da vi vendte hjem fra vor Langfærd. Han skrev til mig: «Jeg misunder Dem at have et sligt Land at elske, og jeg misunder Dem at have et sligt Folk til at elske
80 det». Mest begeistret var han over Barnetoget. Norges Farver baaret af de Tusener smaa Barnehænder, Fædrelandssangen sunget af de Tusende smaa Barnemunde.

Der maa fyres godt og længe under Kjedelen, før vor Begejstring kommer ikog,
85 men da hænder det ogsaa, at den koger over.

Fædrelandskjærligheden paalægger Pligter. Men lad os ikke bare føle Pligten til Krigens Gjerning, for da var det vel, om vi stod sammen, men vi skal ogsaa bære landet i Fred. Fædrelandskjærligheden skal være den bærende Kraft i vort Liv, ti
90 vort Fædreland skylder vi alt. Vi skal ikke opfyldte vore Pligter, som om det var Akkordarbejde, men vi skal gjøre alt, vi kan, - alt, vi evner! Vi skal gjøre det, saa godt vi kan, og saaledes, at vi ikke gaar i Vejen for vore Landsmænd! Derfor maa vi ikke staa Stand mod Stand, By mod By, Bygd mod Bygd. Vi maa staa sammen! For vi skal huske, at vi har en fælles Mor.

95 Men vi skylder ogsaa Fædrelandet Selvtugten, Udviklingen af vore Evner og Folkelynnene. Har du seet Fjeldet i rygende Snestorm, en Vinterdag? Har du seet det i rødme Sol en Sommerkvæld. Har du sejlet Leden en blank Dag med Sol over Land eller har du sejlet den en mørk Høstnat, saa Sejlet blev tungt og vaadt
100 af Skumsprøjten for Baugen? Da har du følt dig i Slægt med det alt.

Vi elsker det haarde, vilde og barske, men vi elsker ogsaa den bløde, dirrende Sommernat. Dette er Tvedraget i vor Karakter. Det er som i Hardangerfjorden, naar den spiller den sprettende vilde Halling, medens Understrengerne dirrer i
105 den vemodige Folketone. Dette er sammensmeltet i vor Folkekarakter, men derfor er den heller ikke ensidig.

Vi husker da Mørejarlens Søn, Ganger-Rolf, kom til Normandi, og hans Mænd
110 blev spurgt, hvem der var deres Herre. Da lo de og sagde: Vi har ingen Herre, vi
er frie Mænd.

Der er noget i dette. Vi Nordmænd er kanske friere, selvstændigere Mænd end
andre. Men ogsaa dette Frisind har vi vort Land og vor Natur at takke for. Ti
115 den norske Bonde sidder paa sin Gaard alene, skilt fra de andre ved dybe Fjorde
og dybe Dale, høje Fjeld og mørke Skoge, men derfor maa han selv finde
Midlerne til at optage Kampen, alene mod Naturen. Naar man selv maa finde
Midlerne, finder man ogsaa sin egen Mening, og det skaber mere
Selvstændighed hos os end andre Steder. Dette har sin Styrke, men ogsaa sin
120 Svaghed. Det at have en egen Mening, selv om den ofte ikke er den rette, giver
dog i alle Fald Betingelsen for engang at finde den rette.

Den Trangen til Selvstændighed sammen med det haarde i vor Karakter kan
gjøre, at vi stundom bliver Stridbukke. Lad derfor ogsaa det bløde, det som
125 dirrer i Sommernatten, lad det komme frem i Karakteren! Da kan vi naa did, at
vi finder det større at gaa ifra en Mening, som vi har fundet urigtig, end at være
halstarrig. Vi vil ikke have en Nation af Ja- og Ha-Brødre, ikke Stivnakker, men
en Nation af Mænd.

130 Idag staar vi paa Dørstokken til noget Nyt, det er den sidste 17. Mai i det
nittende Aarhundrede. Det er Regnskabsdagen for, hvad vi har gjort i Aaret, og
hvad vi har gjort i Aarhundredet. Det er Regnskab over det, som gaar, og det
som kommer. Desuden er det idag en Mærkedag, idet vi alle er blevet enig om,
hvad der altid burde have været en Selvfølge, nemlig at fejre Selvstændighedens
135 Dag i Fællesskab.

Men ligesaa vist, som vi nu har vundet Fællesskab i Festen, ligesaa vist har vi
endnu langt igjen, før Maalet helt er naaet. Men lagde vi alle Godviljen til, var
Dagen ganske vist ikke langt borte.

140 Det er kommet saa meget frem, som splitter Folket. Særlig en Bevægelse synes
jeg er farlig. Der er intet norsk Ord for den, men den kaldes Decentralisation.
Jeg mener ikke i geografisk Henseende, men her gjælder det ikke Centralisation
eller Decentralisation, men Sammenslutning om alt, som er godt og stort, saa at
145 vi, hvis vi stod foran et nyt Svolder, rolig og samlet vilde kjæmpe til siste
Blodsdrabe for vor Arne. Vor Arne er vor Kultur og vort Sprog, man kalde det

Bykultur eller Bondekultur, Rigsmaal eller Landsmaal, bare det er norsk Kultur og norsk Sprog. Den Arv, vi har faaet fra vore Fædre, gennem en Holberg, en
150 Wergeland eller Vinje, den Arv vil vi overlevere ubedærvet til vore Børn.

Vi staar ved Indgangen til et nyt Aarhundrede; det er da vor Pligt at give vore Børn og vore Efterkommere lysere, lettere Vilkaar end de, som vi selv har kæmpet og lidt under. Vi har ofte gennemgaaet haarde Tider, men Fremtiden
155 er rig paa Løfter og Muligheder.

Jeg gik igaaftes en Tur og tænkte: Hvad kan man vel sige om en 17. Mai? Da randt det mig i Hu, hvad jeg for 5 Aar siden skrev i min Dagbog, da vi i Ishavet sloges med større Vanskeligheder, end vel de fleste kommer ud for. Jeg vil faa lov
160 til at læse op dette:

«Idag er det altsaa syttende Mai. Sikkert havde jeg troet, vi paa den Dag skulde været ved Land en eller andetsteds; men det var ikke saa «laga». Jeg ligger her i Bosen og tænker paa Jubelen hjemme nu, drømmende mig midt oppe i
165 Barnetogene og de bølgende Menneskemasser, som i denne Stund drar gennem Byens Gader - Glæden tindrer i hvert Øje. Ja, hvor det er kjært og vakkert alt! Se paa Flagene, hvor de vifter med sin røde Dug i den blaa Vaarløft, og Solen - saa dejlig den dirrer gennem det fine lysegrønne Nyløv. Og her ligger vi i den drivende Is, ved ikke vist, hvor vi er, eller hvor langt fra et ukjendt Land, hvor vi
170 haaber at finde Midler til at friste Livet og kare os frem mod Hjemmet; med to Hundespannd, som stadig tyndes, og hvis Kræfter synker for hver Dag; med en Ismark mellem os og Maalet, som kan lægge - vi ved ikke hvad for Hindringer i Vejen for os, vel baade Raaker og Skruis; med Kjælker som, ialfald endnu er for tunge, for vore egne Kræfter. Vi sliter os møjsommeliger og møjsommeliger
175 frem, Mil for Mil, og imens kører kanske Isdriften os vestover ud i Havet, bortenfor Landet, vi stræver mod. Stridt og slitsomt - ja vel; men det har ogsaa engang Ende; en Gang naar vi vel frem - og vort trefarvede Flag det vil vi, i Aar som ellers, hejse højt paa Stang for syttende Mai; ogsaa paa 83½° skal den fejres. Og sender saa Skjæbnen os det første Glimt af Land, da blir Glæden dobbelt».

180 Ja, slig var vor 17. Mai for 5 Aar siden, men slig har det norske Folk havt det ofte. Slig har Aarene været for det gennem Aarhundreder. Men engang skal ogsaa det norske Folk naa Land.

185 Den norske Vaar er sen og lang, det ved vi, men saa kan den ogsaa komme paa

en eneste Nat, og naar vi aabner Vinduerne om Morgen, da er Vaaren her.

190 Slig er det ogsaa med Nationalfølelsen. Den kan bryde gjennem Folkeviljen med
en eneste Gang. Det er som Digteren har skrevet:

Begynder som en susen i Kornet Sommerdag
og ender som en Brusen igjennem Skogenes Tag

195 Nationalfølelsen skal engang gaa stort og stærkt under de vemodige, norske
Skoges Tag.

Og saa et tre Gange tre Hurra for Norge!

200

Kilde

Verdens Gang, 19. mai 1900.

Emner

17. mai-tale, Festtale, Frihet, Grunnloven, Selvstendighet

205

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/det-er-fest-i-norge-idag>

210

215

220